

Porušování norem správního práva a odpovědnost ve veřejné správě

Vybrané problémy správního trestání

Jihlava, 23. 6. 2022

Ing. Mgr. Jan Strakoš, LL.M.

MINISTERSTVO
PRŮMYSLU A OBCHODU

Proč vzniklo správní trestání?

- z potřeby mít vedle soudního procesu k závažným (soudním) deliktům pružnější (rychlejší) proces, v rámci něhož by někdo jiný než soud trestal méně závažné prohřešky proti právnímu řádu
- **dnešní realita** = projednávání přestupků je stále složitější
 - ▶ správní právo trestní je spíše **trestním právem správním**
 - ▶ roztržitost stávající úpravy (např. příkaz)
 - ▶ množí se speciální úpravy od ZOP (zvláštní hmota i proces - ZNP)
 - ▶ použitelnost SŘ (někdy s ???)
 - ▶ tendence EK ovlivňovat oblast dozoru a trestání členských států (např. čl. 40 návrhu GPSR) – **dozorové orgány mají dozorovat, ne reportovat**

Rizika pro futuro:

- ➔ mezery v platné úpravě (ZOP – absence mez.smluv, podání vysvětlení, vydání a odnětí věci) a disproporcionality (např. v ZOS)
- ➔ pokračující trend dekodifikace nebo (ne)zdařilých novelizací
 - ▶ např. zákon č. 134/2016 Sb. (§ 270)
- ➔ nedostatek kvalitních úředníků - motivace?
- ➔ duplicity a překryvy deliktů
- ➔ delikty páchané ve virtuálním prostoru
 - ▶ peripetie s místní příslušností/exekuce do ciziny?
- ➔ zefektivňování procesu dokazování za pomoci ICT (AI, predikce chování)
 - ▶ iluzorní kauzalita (nositelné kamery)
 - ▶ biometrie (rozený zločinec) - šablony
 - ▶ riziko hodnocení důkazní materie na základě interpretace stvořené za pomoci matematických výpočtů, které správní orgán pouze převezme

Připomenutí pár zajímavých novel v oblasti přestupkového práva:

- ➔ zákon č. 333/2020 Sb. (účinnost od 1.10.2020)
- ➔ zákon č. 327/2021 Sb. (účinnost od 1.1.2022)
- ➔ zákon č. 417/2021 Sb. (účinnost od 1.2.2022)

Zákon č. 333/2020 Sb. (účinnost od 1.10.2020)

- ▶ z 5.000 na 10.000 Kč (s ohledem na růst životní úrovně a cenové hladiny v ČR)
- ▶ některé správní orgány zaujaly závěr, že pokud skutek spáchaný před 1. 10. 2020 jednoznačně byl trestným činem (znakem trestného činu byla přímo škoda nikoliv nepatrná), po 1. 10. 2020 jim nezbylo jinak než takovou věc odložit, protože o přestupek v době spáchání jít ani nemohlo

Zákon č. 327/2021 Sb. (účinnost od 1.1.2022)

- ▶ záměr zákonodárce provádět srážky na příspěvku na živobytí a doplatku na bydlení na úhradu pravomocně uložených pokut v případě přestupků spáchaných fyzickou osobou, která není mladistvým a která je příjemcem takového příspěvku anebo osobou s ním společně posuzovanou, jestliže od spáchání přestupku neuplynuly více jak 3 roky a od pravomocného uložení pokuty neuplynul víc než jeden rok
- ▶ dne 10. 10. 2021 napadeno ústavní stížností – sp. zn. Pl. ÚS 39/21

Zákon č. 327/2021 Sb. (účinnost od 1.1.2022)

- ▶ netýká se všech přestupků, nýbrž jen taxativně vyjmenovaných v § 51a odst. 2 zák. o PHN
- ▶ týká se mj. pouze přestupků FO zakotvených v § 5, 7 a 8 a jen v části přestupku podle § 4 odst. 2 ZNP, a to pouze za předpokladu:
 - ➔ že jde o recidivní jednání pachatele (§ 50 odst. 3 zák. o PHN - tedy je-li ORP shledáno, že v období posledních 12 měsíců od spáchání přestupku uvedeného v § 5, 7, 8 nebo přestupku dle § 4 odst. 2 ZNP pachatel spáchal nejméně 2 jiné přestupky uvedené v § 51a odst. 2 zák. o PHN (buď školské, nebo dle ZNP), nebo
 - ➔ má-li ORP důvody domnívat se, že pokuta za přestupek uvedený v 4 odst. 2, 5, 7 a 8 ZNP je jiným způsobem než postupem podle § 51a zák. o PHN (tzn. srážkou na příspěvku na živobytí a doplatku na bydlení) nevymahatelná a existují-li vážné pochybnosti o způsobilosti pachatele k nápravě

Zákon č. 327/2021 Sb. (účinnost od 1.1.2022)

- ▶ úprava se navíc týká pouze těch přestupků fyzických osob, které:
 - ➔ projednal ORP uložením správního trestu pokuty (v „klasickém“ rozhodnutí o vině, v příkazu anebo ve vydaném příkazu na místě, kdy obviněný obdržel příkazový blok na pokutu na místě nezaplacenou)
 - ➔ v tomto směru úprava nedopadá na ty přestupky (dle § 5, 7, 8 a v části přestupek dle § 4 odst. 2 ZNP), k jejichž spáchání došlo ve správním obvodu obce, která nemá postavení ORP, anebo
 - ➔ přestupků sice spáchaných ve správním obvodu obce, mající postavení ORP, pakliže o spáchání některého z uváděných přestupků, resp. o pokutě za něj bylo rozhodnuto zvláštním orgánem obce, tj. KPPP nebo i uložením pokuty (na místě nezaplacené) příkazem na místě strážníkem obecní policie

Zákon č. 417/2021 Sb. (účinnost od 1.2.2022) – mj. § 60 ZOP:

(2) Obecní úřad je příslušný k řízení o přestupcích

➔ **a) proti pořádku ve státní správě spáchaných porušením povinnosti stanovené v nařízení obce nebo kraje,**

➔ ~~a)~~ **b) proti pořádku v územní samosprávě,**

➔ ~~b)~~ **c) proti veřejnému pořádku,**

➔ ~~c)~~ **d) proti občanskému soužití a**

➔ ~~d)~~ **e) proti majetku.**

- **povětšinou porušení nařízení rady obce řeší OÚ, ale u zákona č. 40/1995 Sb. = KŽÚ (co je jen obchodním sdělením a co už reklamou? – rozsudek NSS ze dne 16.4.2020, č.j. 10 As 413/2019-49)**

Porušení tržního řádu – může řešit od 1.2.2022 i KPPP či strážník

- zpravidla bude ale řešit OÚ – resp. OŽÚ (ORP)
- ➔ **NSS 9 As 174/2016-23** – tržní řád vydaný podle § 18 ŽZ nařízením obce nemůže regulovat jiné způsoby podnikání než ty, které tomuto zákonu podléhají; nemůže tak upravovat zejména činnosti vyjmenované v § 3 stejného zákona, které nejsou živností
- ➔ **KS v Praze 44 A 47/2019-21** – řešen následující případ: společnost byla uznána vinnou z § 4/1 ZNP, protože prostřednictvím zmocněnce nabízela službu zprostředkování výběru nejvhodnějšího dodavatele energií
- ➔ společnost napadla rozhodnutí u spr. soudu – namítala, že sama žádný produkt k prodeji nenabízí, její činnost nespočívá v podomním prodeji, její činnost údajně spadá pod energetický zákon
- ➔ KS v Praze ale dospěl ke stejnému závěru jako správní orgány – tj. že společnost provozovala tuto činnost živnostenským způsobem (protože neměla speciální licenci dle energetického zákona) a v rozhodně době byla držitelkou živnostenského oprávnění

Tržní řád – tendence k extenzivním výkladům zmocnění v § 18 ŽZ

- **zákaz jednorázových plastů na tržišťích prostřednictvím § 18/2 písm. c) ŽZ**
 - Obec může tržním řádem vymezit pravidla pro udržování čistoty a bezpečnosti na tržišti
- **snaha řešit prostřednictvím tržního řádu „bikesharing“**
 - Co když by služba byla nabízena obcí nebo spolkem jako doplňková služba turistického ruchu?
- **snahy tržním řádem regulovat formu a dobu hudební produkce s ohledem na § 18/2 písm. d) ŽZ**
 - Obec může tržním řádem vymezit pravidla, která musí dodržet provozovatel tržišťe k zajištění jeho řádného provozu

„Bohužel“ se nenovelizoval např. krizový zákon

- ▶ po vypuknutí COVIDu byl extrémní tlak na OŽU, aby kontrolovaly a stíhaly vše
- ▶ přitom OŽÚ nebyl vůbec kompetentním úřadem !
- ▶ navíc krizový zákon znal a dosud zná pouze přešupek FO, který spočívá v tom, že FO nedodrží přijaté krizové opatření
- ▶ tohoto přešupku se dopustí **fyzická osoba** tím, že v době krizového stavu nesplní mj. povinnost podle § 31 odst. 3 písm. c) téhož zákona
- ➡ tj. fyzická osoba je v době krizového stavu povinna strpět omezení vyplývající z krizových opatření stanovených v době krizového stavu

„Bohužel“ se nenovalizoval např. krizový zákon

- ▶ pokud tedy krizový zákon nestanovuje podnikateli povinnost strpět omezení vyplývající z krizových opatření stanovených v době krizového stavu a nezná odpovídající sankční odpovědnost v podobě přestupku (viz § 34a krizového zákona), nemůže být subjekt v postavení podnikatele jako podnikatel v režimu tohoto zákona postihován za přestupek fyzické osoby
- ▶ to ovšem neznamená, že podnikatel, který je zároveň fyzickou osobou, nemůže spáchat přestupek ryze jako fyzická osoba !!!
- ▶ pokud ale nemůže být subjekt potrestán pro porušení povinnosti jako podnikatel (pro absenci povinnosti a odpovídajícího přestupku v zákoně), pak nelze dospět k závěru, že by např. podnikatel závažným způsobem povinnost porušil a byl zde např. důvod k postupu podle § 58 odst. 6 živnostenského zákona

ST 41 – novela živ. zákona (návrh zastupitelstva hl. m. Prahy)

„§ 18a

- ▶ (1) Obec může za účelem regulace ubytovacích služeb podle přílohy č. 4 k tomuto zákonu obor činnosti č. 55 v bytových domech, rodinných domech nebo ve stavbách pro rodinnou rekreaci vydat nařízení obce.

- ▶ (2) Nařízením podle odstavce 1 může obec stanovit:
 - a) období, ve kterém je poskytování ubytovacích služeb v bytových domech, rodinných domech nebo ve stavbách pro rodinnou rekreaci zakázáno,
 - b) podmínky, za jakých je možné poskytování ubytovacích služeb v bytových domech, rodinných domech nebo ve stavbách pro rodinnou rekreaci, a to maximální počet současně ubytovaných osob nebo maximální počet přenocování v jednom kalendářním roce v jedné bytové jednotce, v rodinném domě nebo stavbě pro rodinnou rekreaci.“

V praxi živ. úřadů – nemožnost stíhat přestupek podle ŽZ

- ▶ povinnost OVM oznámit přestupek dle § 73 ZOP X povinnost mlčenlivosti správce daně
- ▶ **§ 52 daňového řádu** - *Úřední osoby a osoby zúčastněné na správě daní jsou vázány povinností mlčenlivosti o tom, co se při správě daní dozvěděly o poměrech jiných osob. To neplatí pro daňový subjekt, pokud jde o informace získané nebo použité při správě jeho daní.*
- ▶ Je oznámení přestupku dle § 73 ZOP procesní nebo hmotněprávní povinností?
- ▶ **Neměl by mít ZOP přednost?**
- ▶ z textu DŘ je zjevné, že se povinnost mlčenlivosti váže na "poměry jiných osob,, - skutečnost, že je zde podezření ze spáchání deliktu, k jehož projednání je příslušný jiný státní orgán než správce daně, ale není "poměrem jiné osoby,,
- ▶ podle ZOP také nesměřuje oznamovací povinnost k oznamování "poměrů osob", ale k oznamování skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán přestupek

Lze vydat příkaz jen na základě záznamu z místního šetření (záznamu o úkonech předcházejících kontrole) dle § 3 KŘ??

- ▶ Otázkou je, zda ve všech případech, kdy správní/kontrolní orgán bude postupovat dle § 3 KŘ, musí také vždy zahájit kontrolu a teprve až po ní může vydat příkaz?
- ▶ Co když bude „místním šetřením“ vše spolehlivě zjištěno a bude hrozit zánik odpovědnosti za přestupek?

Děkuji Vám za pozornost 😊

strakosj@mpo.cz